

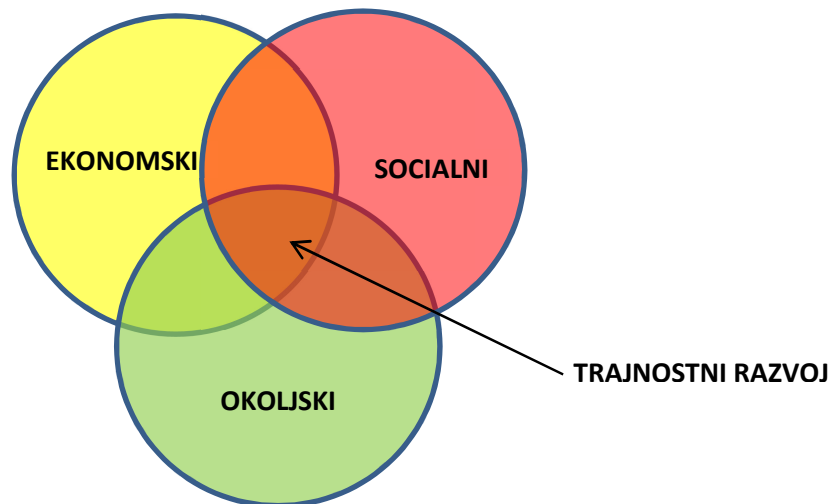
Geografija, trajnostni razvoj in vrednote prostora

1 Kaj je trajnostni razvoj

Kot poroča Plut (2005, 62), se je v strokovnih krogih izraz »sustainability« izoblikoval v podnaslovu poročila World Conservation Strategy o svetovni naravni dediščini Mednarodnega združenja za varstvo narave in naravnih virov. Šlo je za koncept integracije varstva narave in razvoja s smislu zaščite prve. Kasneje se je razumevanje razširilo na področje trajnostnega razvoja v gospodarstvu in nazadnje na družbo oz. socialno področje. Tako se načelo trajnosti v sedanjosti pojmuje tridimenzionalno, kar pomeni, da so kazalci napredka oz. gospodarskega razvoja ne samo ekonomski, ampak tudi socialni in okoljski. Pomembno je tudi, da paradigma govori o nujnosti ohranjanja zdravega okolja in naravnih virov za prihodnje generacije (t. i. medgeneracijska odgovornost).

Tako je trajnostni razvoj opredelila že Svetovna komisija za okolje in razvoj pri Združenih narodih v svojem končnem poročilu (Brundlandova komisija, 1987) kot: »... obliko razvoja ali napredka, ki zadovoljuje potrebe sedanjosti brez ogrožanja zmogljivosti prihodnjim generacijam za zadovoljevanje njihovih potreb...«

Tudi vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj (VITR) vključuje medsebojno povezana okoljska, gospodarska in socialna vprašanja.

Slika 1: Vidiki trajnostnega razvoja. Povzeto po: Demšar, Mitrovič, 2007: 3 in dr.

Ker je poudarek na razvoju, to pomeni, da naj bi šlo za izboljšanje razmer za človeka tako na gospodarskem področju, kot na področju kakovosti življenja (vključno s kakovostjo okolja) ob ohranjanju naravnih virov za prihodnje generacije.

Trajnostni razvoj je torej niz dejavnosti, ki naj bi trajno izboljšale razmere za človeštvo. Kot ključne vidike označuje (Loucks in Gladwell, 1999, cit. po: Plut, 2005: 66):

- razvoj, ki ne uničuje ključnih življenjskih oskrbnih sistemov planeta (zrak, voda, prst, biološki sistemi); gre torej za udejanjanje ekosistemske trajnosti/sonaravnosti;
- razvoj, ki omogoča stalen tok dobrin in storitev, ki izhajajo iz naravnih virov planeta; gre torej za udejanjanje gospodarske trajnosti/sonaravnosti;
- razvoj, ki zagotavlja pravično razporeditev koristi proizvodnje dobrin ter storitev in ohranja življenjske oskrbne sisteme; gre torej za udejanjanje socialne trajnosti.

Pri opredelitvi pojma trajnostni (trajnostnosti, ki pa ga slovar (SSKJ) ne vsebuje) se srečujemo s podobnim pojmom **sonaravnost**. Če pomeni trajnostni preplet treh vidikov razvoja, pa se sonaravni povezuje zlasti z okoljskim vidikom. Torej je ožji in se veže na udejanjanje načel varstva okolja in narave, torej na okoljsko trajnost (Plut, 2007 : 290). Ob tem pa že takoj naletimo na naslednjo dilemo, ali uporabljati pojem razvoj ali napredek. Plut (2008: 297) meni, da je uporaba besede napredek namesto razvoj je primernejša zaradi dejstva, ker se oznaka razvoj praviloma povezuje ali celo enači s količinsko zasnovano (gospodarsko) rastjo in s tem povezanim dvigom BDP. S tem se po njegovem mnenju gospodarski razvoj praviloma enači z gospodarsko (količinsko) rastjo, čeprav je dejansko širši, saj obsega kvantitativne in tudi kvalitativne značilnosti. Je pa že Vintar-Mallyjeva (2006 : 11) opozorila, da napredek označuje zlasti prehod iz nižje stopnje kakovosti na višjo. Zelo podobnega mnenja glede **napredka** je tudi Polšak (2006 : 10), ki pa je **razvoj** povezal ne samo z rastjo, temveč tudi s padanjem nečesa. V povezavi bi to pomenilo, da lahko trajnostni razvoj zahteva tudi zmanjšanje nečesa (za dvig kakovosti na enem področju se odrečem nečemu na drugem, ki nam ni toliko prioriteten). Ob tem velja poudariti paradigmo sedanjega »trajnostnega« razvoja, ko skušamo obdržati vse »netrajnostne« prvine in jim dodati še »trajnostne«, namesto, da bi jih (prve) skušali nadgraditi ali zamenjati.

1.2 Trajnostni razvoj v politični in družbeni stvarnosti

UNESCO je določil osem glavnih področij delovanja (Slovenska nacionalna komisija za UNESCO, medmrežje: <http://www.unesco.si/projekti-in-aktivnosti/izobrazevanje-za-trajnostni-razvoj.html>):

1. Enakopravnost spolov: enakopravnost spolov je osrednjega pomena pri trajnostnem razvoju, k njemu pa mora prispevati izobraževanje. Neenakopravnost med spoloma v mnogih državah poleg drugih faktorjev (npr. revščine) zmanjšuje možnosti za trajnostni razvoj, saj ženskam, ki predstavljajo velik del prebivalstva, ni omogočeno izobraževanje. Neenakopravnost je torej potrebno odpraviti z načrtovanjem izobraževanja. Izobraževanje žensk je nujno, saj bo pripomoglo tudi k drugačnemu razmišljanju naslednjih generacij, kar bo omogočilo trajnostni razvoj.

2. Promoviranje zdravja: razvoj, okolje in zdravje so močno prepleteni, saj slabo zdravje zavira gospodarski in družbeni razvoj, zaradi česar se začne porabljanje neobnovljivih naravnih virov, kar povzroči onesnaževanje in uničevanje okolja. Zato sta zdravo prebivalstvo in varno okolje pomembna predpogoja za trajnostni razvoj.

3. Okoljevarstvo: dolgotrajen gospodarski ali družbeni razvoj ni mogoč na uničenem planetu. Razumevanje delovanja našega planeta in posledic našega poseganja vanj ima

osrednjo vlogo pri izobraževanju za trajnostni razvoj, saj bo omogočilo, da se bodo ljudje naučili, kako zaščititi naravne vire, ki so nujno potrebni za človekov razvoj in preživetje.

4. Razvoj podeželja: izobraževanje ruralnega prebivalstva je nujno za razvoj podeželja, saj je izobrazba najboljše orožje proti revščini. Kmetje z osnovno izobrazbo bodo prej sprejeli nove tehnologije in tako postali bolj produktivni kot neizobraženi kmetje, poleg tega pa lahko po potrebi dobijo tudi službe v mestih. Ker morajo otroci na podeželju zelo kmalu pomagati pri delu na kmetiji, je izobrazba sekundarnega pomena, kar seveda ni sprejemljivo, glede na to, da so to kmetje prihodnosti.

5. Kulturna raznolikost: trajnostni razvoj je odvisen od tolerance in medkulturnega razumevanja, saj na njiju temelji mir. Toleranca in medkulturno razumevanje imata velik pomen pri izobraževanju, ki lahko seveda zelo pripomore k njunemu razvoju v družbi. Združeni narodi se zavzemajo za vključevanje poučevanja jezika in kulture domorodcev na vseh stopnjah izobraževanja po vsem svetu. Samo z razumevanjem drugih kultur jih bomo lahko tudi obdržali in s tem obdržali tudi raznolikost.

6. Mir in varnost: za razvoj določene družbe je nujno mirno in varno okolje. Prevečkrat se zgodi, da konflikti in občutek ogroženosti povzročijo uničevanje domov, šol in celo celih skupnosti, zaradi česar se število razseljenih oseb in beguncev povečuje. Z izobraževanjem je mogoče pri ljudeh izoblikovati vrednote, ki bi prispevale k miru.

7. Trajnostna urbanizacija: v mestih živi že kar polovica svetovnega prebivalstva, preostali del pa je vedno bolj odvisen od urbanih področij v njihovi bližini. Mesta tako ogrožajo trajnostni razvoj in hkrati ponujajo možnosti za družbeni in gospodarski razvoj. Nadzor urbanizacije je torej nujen za vzdrževanje ravnovesja.

8. Trajnostna potrošnja: zmanjšati je potrebno porabo naravnih virov, onesnaževanje in količino odpadkov. Izobraževanje o trajnostni proizvodnji in potrošnji lahko pripomore k bolj kritičnemu in odgovornemu odnosu do potrošnje, s čemer bi lahko zagotovili razpoložljivost naravnih virov po celem svetu. Ta vrsta izobraževanja pa je seveda odvisna od pismenosti in osnovne izobrazbe

Področje trajnostnega razvoja v **šolskih politikah** je v zadnjem času pridobilo pomen zlasti po zaslugi Organizacije Združenih narodov, ki je obdobje med 2005 in 2014 razglasilo za desetletje izobraževanja za trajnostni razvoj, glavno nalogo pri implementaciji pa je dobila organizacija UNESCO. Področja delovanja UNESCA so (medmrežje: <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/education-for-sustainable-development/>) :

- biološka raznolikost,
- podnebne spremembe,
- domača, domorodna znanja,
- zmanjševanje nevarnosti nesreč,
- zmanjševanje revščine,
- enakost spolov,
- promocija zdravja,
- trajnostni način življenja,
- mir in človekova varnost,
- voda,
- trajnostna urbanizacija.

Nastalo je več mednarodnih dokumentov, med drugim Strategija vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj (VITR) UNECE (Ekonomska komisija ZN za Evropo), sprejeta na srečanju na visoki ravni ministrov za izobraževanje in okolje v Vilni marca 2005. Ta omenja naslednje cilje:

- zagotoviti, da politični, zakonski in operativni okviri podpirajo VITR;
- pospeševati trajnostni razvoj s formalnim, neformalnim in priložnostnim učenjem;
- dati izobraževalcem pristojnost za vključitev trajnostnega razvoja v njihovo poučevanje;
- zagotoviti dosegljivost orodij in gradiv za VITR;
- pospeševati raziskave in razvoj VITR;
- okrečiti sodelovanje na področju VITR na vseh ravneh v regiji UNECE.

Podobne cilje navaja tudi **Strategija razvoja Slovenije** (Vlada RS, Urad za makroekonomske analize in razvoj, 2005, medmrežje

http://www.slovenijajutri.gov.si/fileadmin/urednik/dokumenti/strategija_razvoja_slovenije.pdf) je opredelila 5 razvojnih prioritet in kot peto izpostavila povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja. Ti vključujejo:

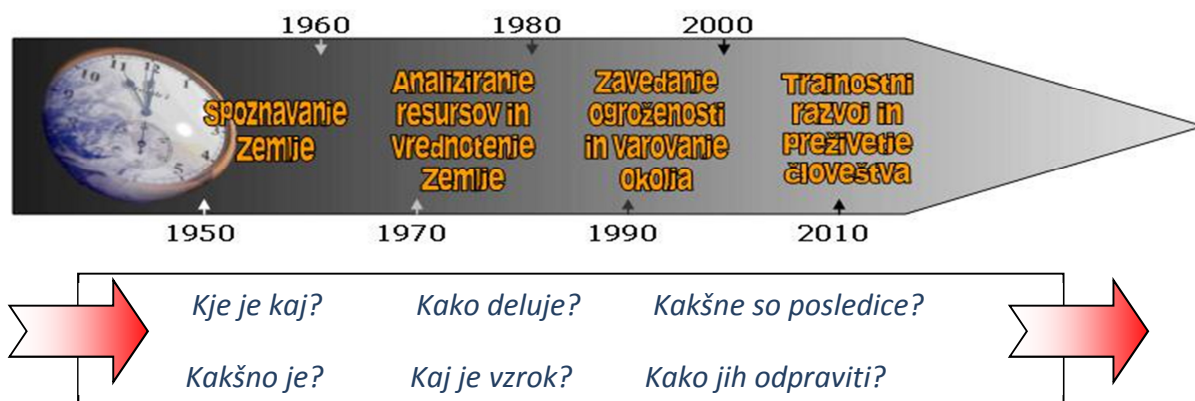
- trajno obnavljanje prebivalstva,
- skladnejši regionalni razvoj,
- zagotavljanje optimalnih pogojev za zdravje,
- izboljšanje gospodarjenja s prostorom,
- integracijo okoljevarstvenih meril v sektorske politike in potrošniške vzorce in
- razvoj nacionalne identitete in kulture,

a ne omenja vloge izobraževanja pri tem.

V prenovljeni Strategiji EU za trajnostni razvoj (Svet EU, Bruselj, 9. junija 2006, medmrežje: http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/trajnostni_razvoj/trajnostni_prenovljena_str_EU.doc) so poudarjeni naslednji ključni izzivi:

- **podnebne spremembe in čista energija** (splošni cilj: omejiti podnebne spremembe in njihove stroške ter negativne vplive na družbo in okolje),
- **trajnostni promet** (splošni cilj: zagotoviti, da naši prometni sistemi ustrezajo gospodarskim, socialnim in okoljskim potrebam družbe ob istočasnem zmanjšanju njihovih nezaželenih vplivov na gospodarstvo, družbo in okolje),
- **trajnostna poraba in proizvodnja** (splošni cilj: spodbuditi trajnostne načine porabe in proizvodnje),
- **ohranjanje in upravljanje naravnih virov** (splošni cilj: izboljšanje upravljanja naravnih virov ter preprečevanje njihovega prekomernega izkoriščanja, ob priznavanju vrednosti delovanja ekosistemov),
- **javno zdravje** (splošni cilj: spodbujati dobro javno zdravje v enakih pogojih in izboljšati zaščito pred grožnjami za zdravje),
- **socialna vključenost, demografija in migracije** (splošni cilj: ustvariti družbo, ki temelji na socialni vključenosti, z upoštevanjem solidarnosti med generacijami in znotraj njih ter zagotoviti in povečati kakovost življenja državljanov kot predpogoj za trajno blaginjo posameznika),
- **svetovni izzivi glede revščine in trajnostnega razvoja** (splošni cilj: aktivno spodbujati trajnostni razvoj in zagotoviti usklajenost notranjih in zunanjih politik EU s svetovnim trajnostnim razvojem in mednarodnimi obveznostmi).

Seveda so se snovalci te strategije zavedali, da je eden od ključnih dejavnikov za uresničevanje zastavljenih (globalnih) ciljev kakovostno izobraževanje in v tej zvezi navajajo, da je izobraževanje je predpogoj za spodbujanje sprememb vedenja in za to, da vsi državljani pridobijo ključne sposobnosti za doseg trajnostnega razvoja. Po njihovem mnenju bo tudi uspeh pri spremembi netrajnostnih trendov v veliki meri odvisen od visokokakovostnega izobraževanja glede trajnostnega razvoja na vseh stopnjah izobraževanja, vključno glede vprašanj, kot so trajnostna raba energije in prometnih sistemov, trajnostnih vzorcev porabe in proizvodnje, zdravja, pristojnosti medijev in odgovornega svetovnega državljanstva (Strategija, prav tam). Vpogled, kako se je spreminjal geografski pogled na pokrajino in s tem poudarki geografskega izobraževanja, nam daje slika 1.

Slika 1: Izobraževalne tendence v geografskih kurikulumih druge polovice 20. Stoletja.
Vir: Kolenc Kolnik., Resnik Planinc (2006).

Nekako vzporedno s temi prizadevanji je nastal projekt R.A.V.E Space (Raising Awareness of values of Space through the Proces of Education, marec 2005 – december 2007), v katerem so poleg Slovenije sodelovale še Italija, poljska, Grčija in Črna Gora.

2 Vrednote prostora

Vrednota je nekaj zaželenega, dovoljenega, dobrega. V neki družbi nam povedo, kaj je dobro in kaj slabo. V filozofiji vsebuje uporabno, estetsko in moralno komponento. Govorimo o naboru vrednot in njihovi hierarhiji. Vrednote so individualno pogojene in se s starostjo spreminjajo.

Najpomembnejše funkcije vrednot za posameznika:

- kot idealizirani, najsplošnejši cilji motivirajo, predstavljajo standarde, po katerih se presoja socialne situacije in sebe,
- uporabne so kot splošni načrti odločanja in reševanja konfliktov,
- so konceptualna orodja za vzdrževanje samopodobe.

Vrednotni sistem je:

- med seboj povezan vzorec ali struktura vrednot,
- ki je sorazmerno stabilen in se le počasi spreminja in se pojavlja na vseh ravneh (individualni, skupinski, organizacijski, družbeni),
- znotraj katerega so vrednote ali idealno razvrščene v hierarhičnem redu po pomembnosti ali nekatere poudarjeno pomembne in s tem pomembnejše od drugih,
- s čimer vpliva na splošno smer oblikovanja javnih politik in tudi na sprejemanje posameznih izbir ali odločitev (Kotar, 2002).

Tudi vrednote prostora so odraz določene družbe in njenega sistema vrednot, a tudi odraz posameznika in njegovih izkušenj. V tem oziru lahko prostorske vrednote definiramo kot sistem norm, vedenj, prepričanj, stališč, mnenj, dožemanj, ki vplivajo in usmerjajo odnose med posamezniki, prostorom in aktivnostmi v prostoru. Razumevanje prostorskih vrednot bi moralo človeku omogočiti ustvariti optimalno življenjsko okolje, z vidika spreminjanja okolja, pa bi moral človek upoštevati načela trajnostnega prostorskega razvoja.

Ekološke vrednote:

- varovanje in zaščita (genetska raznovrstnost, naravno okolje),
- učinkovita raba energije in naravnih virov,
- upoštevanje nosilnosti okolja (stabilnost, prilagodljivost, obnovljivost).

Ekonomске vrednote:

- bivanjske vrednote (prostor kot okvir človekovega bivanja in delovanja),
- produkcijske vrednote (denarna vrednost, tržna vrednost, kmetijska pridelava, lov, turizem...),
- neprodukcijske vrednote (doživljajske: npr. pešačenje, čolnarjenje, fotografiranje...).

Kulturne in družbene vrednote

- znanstvene vrednote (razumevanje prostora in njegovega razvoja),
- estetske vrednote (upoštevanje naravnih in kulturnih lepote ne glede na njihovo rabo),
- zgodovinske vrednote (lastno razumevanje s pomočjo razumevanja naše dediščine),
- kulturno simbolne vrednote (pomen naravnih in kulturnih značilnosti za oblikovanje identitete),
- arhitekturne vrednote (uporaba materialov, ustvarjalnost in razumevanje okolja),
- duhovne vrednote (pogled v lastno notranjost, ki ga navdihuje prostor).

Preglednica: Sistem vrednot prostora.

Vir: Demšar Mitrovič in sod., 2007a, cit. Po: Kušar, 2008, 40.

Cilje, ki naj bi jih usvojili učenci oz. dijaki, lahko skrbimo na naslednje ključne (Fridl, 2007a, str. 14, Kušar, 2008, 44):

- razumejo, da ima vsaka odločitev prostorske posledice,
- se zavedajo trajnih posledic posegov v prostor,
- ugotavljajo in vrednotijo posledice določenih posegov v prostor,
- spoznajo najbolj pereče prostorske probleme in predlagajo rešitve,
- spoznajo poklice, ki so povezani z urejanjem naravnega in grajenega prostora,
- razumejo pomen in vlogo prostorskega načrtovanja ter sodelovanja javnosti v postopkih sprejemanja odločitev o posegih v prostor,
- samostojno raziščejo varne poti v šolo za pešce in kolesarje ter načrtujejo izboljšave,

- dajejo pobude za urejanje okolice šole,
- razvijajo pozitiven odnos do lastne vloge pri oblikovanju prihodnjega razvoja.

2.1 Znanja in veščine, potrebne za trajnostni razvoj

Najprej naj omenimo **znanje**, ki je potrebno za sprejemanje trajnostnega razvoja (sintezno v: Mitrovič in sod., 2007, 7):

- vedenje, da so viri na našem planetu omejeni,
- poznavanje virov na Zemlji (prst, voda, minerali...) in njihovo razširjenost in vlogo pri ohranjanju živih organizmov,
- vedenje, kako delujejo ekosistemi in biomi in kako ti vplivajo na zdravje okolja in ljudi,
- vedenje, kakšen je bil odnos prvotnih družb do okolja in v njem najti pozitivne vidike,
- vedenje, kako naravni viri vplivajo na ekonomski razvoj določenega območja,
- poznavanje značilnosti razvoja v nomadski, agrarni, industrijski in postindustrijski dobi ter vpliv tega razvoja na naravno okolje,
- vedenje, kakšno vlogo imata v razvoju znanost in tehnologija ter njun vpliv na okolje,
- poznavanje procesa urbanizacije in posledic za prostor,
- razumevanje povezanosti političnega, gospodarskega, okoljskega in družbenega,
- znati poiskati možne rešitve za globalna vprašanja,
- znati načrtovati in sprejemati odločitve v skupnosti na način, ki dojema prostor kot vrednoto.

Najprej omenjamo **veščine**, ki so potrebne za sprejemanje trajnostnega razvoja (Mitrovič in sod., 2007, 7):

- učencem in dijakom je treba dajati zglede, kako raziskovati, voditi različne študije o prostoru in zastavljati vprašanja sebi in drugim,
- naučiti jih, kako uporabljajo definicije konceptov kot so prostor, družba, razvoj in tehnologija v lokalnih, nacionalnih in globalnih izkušnjah,
- uporaba različnih virov in tehnologije pri reševanju problemov,
- prepoznavati predsodke, poslušati različna mnenja in poiskati optimalno rešitev,
- zmožnost razvijanja hipotez na podlagi relevantnih informacij, kritične analize in sinteze in jih preizkušati v novih situacijah,
- zmožnost razvijanja strategij za trajnostno naravnano spreminjanje današnjih razmer med okoljem (ekologijo) in ekonomskim razvojem,
- zmožnost sklepanja kompromise (v konfliktnih situacijah).

Ob tem nam je bolj ali manj pričakovano, da naj bi učenci ali dijaki tudi razvijali oziroma nadgradili te veščine, dodali pa tudi nove. Skupno gledano, naj bi šlo za (Fridl, 2007b):

- analitično mišljenje in delo,
- konstruktivnost,
- zmožnost vrednotenja (harmonično-disharmonično, estetsko-neestetsko, funkcionalno- nefunkcionalno...),
- razvoj kritičnega mišljenja in kritično sprejemanje informacij, medijev, družbe...),
- sposobnost analiziranja danih primerov,
- kompleksen pogled na reševanje prostorskih problemov,
- različne načine izražanja (besedno, grafično),
- strpnost v sporazumevanju,
- usklajevanje idej,
- sprejemanje kompromisov,

- sprejemanje odločitev in odgovornosti,
- pozitiven odnos do lastne vloge pri oblikovanju prihodnjega razvoja,
- razumevanje posledic vsakodnevnih dejanj,
- odgovorno odzivanje na pobude.

Glede na cilje in veščine so nekateri avtorji (Fridl, 2007a, 9) predlagali nekatere (nove) vsebine, ki bi jih bilo treba vključiti v kurikulum primarnega in sekundarnega izobraževanja (preglednica).

Tematski sklop	Vsebina – gesla (pojmi)
Prostor	vrednote prostora, omejenost prostora, kompleksnost prostora, trajnostni prostorski razvoj
Poselitev	tipologija naselij, prostorski vzorec poselitve, sistem centralnih naselij, tipologija zgradb, arhitektura, gradbeni materiali, kakovost bivanja, zelene površine, kulturna dediščina, kulturni spomeniki
Infrastruktura	naravni viri (obnovljivi, neobnovljivi), prometna infrastruktura, javni promet, mirujoči promet, infrastruktura za šport in rekreacijo
Pokrajina	raba tal, zavarovanja območja, degradirana območja, pogozdovanje, naravne ujme (poplave, potresi, plazovi, usadi)
Človek - okolje in prostor	odpadne vode, nevarni odpadki, ločeno zbiranje odpadkov, globalne spremembe, vpliv prostorskih posegov
Družbeno okolje	mednarodno, čezmejno in medregionalno sodelovanje, odgovornost posameznika in skupnosti
Prostorsko načrtovanje	sistem prostorskega načrtovanja, demokratičnost planiranja, participacija javnosti, usklajevanje interesov

Preglednica: Nabor nekaterih mogočih vsebin za obravnavo prostorskih vrednot.

Vir: Fridl, 2007a, 14.

Na podlagi navedenih podatkov in ugotovitev lahko razbere ozko in tesno povezanost med načeli trajnostnega razvoja, vrednotami prostora in izobraževalnimi smernicami. Povezave so sicer različno pomembne, a njihova prepletenost pomeni, da nima smisla govoriti o njihovi hierarhiji, bolj pomembno je, da se načela vseh treh medsebojno podpirajo in dopolnjujejo. Ob tem ostaja odprto vprašanje, ali so tovrstna vprašanja dovolj vključena v šolske kurikule in ali bi morala biti še bolj. Ugotovitve glede zastopanosti omenjenih vprašanj v kurikule (Fridl in sod., 2007, Kušar, 2008, Resnik Planinc, 2006 in 2008) so pozitivne, a vedno je mogoče reči, da so še premalo. Ob tem pa tudi ne smemo pozabiti, da sodobni učni načrti za geografijo (OŠ, srednje šole in gimnazija) predpostavljajo tudi spremembo učne filozofije, torej ustrezno didaktično obravnavo teh vprašanj in vključevanje trajnostnega razvoja v teme, kjer se to zdi učitelju primerno (strokovna in avtonomna odločitev učitelja). Ob tej predpostavki lahko pride do močnejše in učinkovitejše vključitve te problematike v pouk. Že do sedaj objavljeni primeri (Fridl in sod., Kušar, op. cit.) omenjajo nekatere možnosti didaktične izvedbe teh vsebin, a gotovo še manjka ustreznih primerov. Zato v nadaljevanju navajamo nekaj dodatnih možnosti (z vidika učitelja gotovo potrebnih še nadaljnje evalvacije!).

2.2 Zakaj so vrednote prostora dobrodošla tema pri pouku?

Poudarkov je lahko gotovo več. Če bi izhajali iz močne vpetosti vrednostnega sistema(-ov) v to problematiko ali, še boljše rečeno, iz okoljske etike, ki prinaša večplastno vrednotenje

geografskega okolja, bi lahko vključevanje obravnavane problematike argumentirali iz naslednjih vidikov (Plut, 2008, 69):

1. geografsko okolje kot kakovostna in zdrava prostorska arena: varstvo okolja;
2. geografsko okolje kot omejena shramba naravnih virov (energije in surovin) in sprejemnik emisij in odpadkov: varstvo naravnih virov oziroma virov okolja;
3. geografsko okolje kot eksistenčna nujnost opravljanja ekosistemskih storitev oziroma storitev okolja: varstvo narave, pokrajine.

Vidimo, da gre za ozko prepletenost vrednotenja, ki je lahko močan vzgojni moment pri poučevanju, gre pa tudi za druge vidike, ki prav tako niso nepomembni, npr. celovitost (mogoča medpredmetnost ali čezpredmetnost) ali pa možnost vključevanja razvoja veščin. Pri tem se kaže kar nekaj težav in tudi priložnosti, na katere je sintezno opozorila Resnik Planinčeva (2006 in 2008).

Literatura:

- Demšar Mitrovič, P., Resnik Planinc, T., Urbanc, M. 2007: Geografsko izobraževanje o vrednotah prostora za zagotavljanje trajnostnega razvoja. Geografija v šoli, 16, 3. Ljubljana.
- Kušar, S. 2008: Aktualizacija učnih vsebin z vidika vrednot prostora in participacije javnosti v procesu prostorskega planiranja. Dela, 29, str. 37-48. FF v Ljubljani.
- Fridl, J., Ilc, M., Kušar, S. 2007a: Uvajanje vsebin vrednot prostora in prostorskega načrtovanja v učni proces. Geografija v šoli, 3, 16, str. 12-20. Ljubljana.
- Fridl, J., Kušar, S., Resnik Planinc, T., Simoneti, M., 2007b: Vključevanje vrednot prostora v proces izobraževanja. V: Žakelj, A. (ur.), Kurikul kor proces in razvoj: zbornik prispevkov posveta, Postojna, 17.-19. 1. 2007. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo.
- Kolenc Kolnik, K., Resnik Planinc T. (2006). Izobraževalno poslanstvo geografije. V: Šolsko polje, let. 17, št. 5/6, str. 71-82. Ljubljana.
- Plut, D. 2007: Sonaravni razvoj (napredek) in geografija. Dela 28. FF v Ljubljani, str. 287-304.
- Plut, D. 2008: Vrednotenje geografskega okolja in okoljska etika. Dela 29. FF v Ljubljani, str. 63-75.
- Resnik Planinc, T. 2006: Vrednote prostora kot integralni del izobraževanja. Geografski vestnik, 78-2. Ljubljana, str. 9-24.
- Resnik Planinc, T. 2008: Vrednote prostora v procesu geografskega izobraževanja. Dela 29. FF v Ljubljani, str. 21-35.